

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Юридичний факультет СХУ ім. В. Даля
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Східне міжрегіональне управління
Міністерства юстиції (м. Харків)
Департамент міжнародної технічної допомоги,
інноваційного розвитку та зовнішніх зносин
Луганської облдержадміністрації

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ :
ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ
ДОСВІД»**

19 ТРАВНЯ 2022 РОКУ

До 30-ти річчя юридичного
факультету СХУ ім. В. Даля

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Юридичний факультет СНУ ім. В. Даля
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Східне міжрегіональне управління
Міністерства юстиції (м. Харків)
Департамент міжнародної технічної допомоги
інноваційного розвитку та зовнішніх зносин
Луганської облдержадміністрації

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Правові засоби забезпечення та захисту прав
людини: вітчизняний та зарубіжний досвід»
*19-травня 2022 року***

Дніпро – 2022

самоврядування дозволяють створити модель організації системи місцевого самоврядування та взаємодії з центральними органами державної влади, представниками громадянського суспільства, що базується на демократичних засадах та пріоритеті прав людини.

Література:

1. Международные руководящие принципы децентрализации и доступа к базовым услугам для всех// ЮНОН, Служба издательской секции, Найроби, сертифицирован в соответствии с ISO 14001:2004^ https://unhabitat.org/sites/default/files/2021/11/3145_alt.pdf

2. Досвід децентралізації у країнах Європи: зб. док. / пер. з іноз. мов / заг. ред. В. Б. Гройсмана. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2015. 766 с., с. 169-170

3. Бенчмаркінг доброго врядування: практичний посібник/ За заг. ред. А.Гука. –К.: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2018-60 с.

4. The European Code of Good Administrative Behaviour, 2002. – Режим доступу: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/publication/en/3510>

Annotation. The work is devoted to the study of the legal basis for local self-government in the EU, in particular the international legal standards of administrative decentralization and the principles of good governance.

Key words: decentralization, administrative decentralization, decentralization standards

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Терещенко С.В.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри господарського права СНУ ім. В. Даля

Терещенко Денис

Студент 4 курсу, групи ПР – 182д

Обґрунтовується актуальність в умовах воєнного стану вивчення проблематики застережень щодо легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Висловлюється своє ставлення до низки шахрайств, які маскуються оболонкою господарських правовідносин. Коментується класифікація видів фінансових шахрайств.

Ключові слова: шахрайства під оболонкою господарських правовідносин, доходи, що отримані злочинним шляхом, способи легалізації злочинних доходів, види фінансових шахрайств.

Частка тіньової економіки під час війни зростає. Наприклад, у травні 2022 року було викрито зловживання з гуманітарною допомогою на суму понад 60 млн грн. Бюро економічної безпеки України викрило та припинило схему з імпорту тактичної амуніції і товарів військового призначення під виглядом гуманітарної допомоги. Слідством встановлено, що декілька громадян з Дніпропетровщини виїхали з України за підробленими документами. З метою наживи, за волонтерські кошти, вони почали імпортувати бронезилети, каски, наколінники, підсумки, тепловізори, біноклі, оптичні приціли, безпілотні літальні апарати тощо. У подальшому продавали їх на внутрішньому ринку України за цінами втричі вищими від ціни закупівлі. Щоб не сплачувати митні та інші платежі в Україні, правопорушники завозили продукцію під виглядом благодійної допомоги. Це дозволило їм ухилитися від сплати податків на суму понад 20 млн грн.

Як відомо, низка шахрайств маскуються оболонкою господарських правовідносин. Також часто легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом прикриваються здійсненням господарських операцій.

Студентам юридичного факультету не байдужа тема «Легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом». Бо ця проблема є значною загрозою фінансово-економічній безпеці та стабільності держави, а також впливає на рівень соціально-економічного розвитку країни та протистоянню агресору в умовах

воєнного стану. Легалізація злочинних доходів набуває глобального характеру, адже різні схеми "відмивання" грошей мають транснаціональний характер та мають зв'язок з організованою злочинністю (фінансовими аферистами, наркобізнесом, фінансуванням тероризму тощо). Я, як не байдужий громадянин цієї країни можу сказати чітко, що відмивання коштів в нашій державі повинно бути повністю винищено.

Усі зусилля, які спрямовані на боротьбу з легалізацією доходів, здобутих злочинним шляхом без створення ефективної системи протидії з цим явищем не дають позитивних результатів. Тому протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, вимагає вивчення походження та способів поширення цього суспільно-небезпечного явища, а також належного правового забезпечення, відповідно до міжнародних стандартів. Враховуючи думку багатьох українських науковців та національні стандарти в галузі українського законодавства, терміни "легалізація" та "відмивання" грошових коштів (доходів), варто розуміти як рівнозначні категорії, як синоніми.

Метою цієї роботи є дослідження поняття "легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом" та визначення його сутності, а також характеристика фінансових інструментів та окремих способів легалізації злочинних доходів.

Відмивання грошей – це акт приховування джерел доходів, отриманих у процесі злочинної діяльності, причому таким доходам надають значення законності[1]. Ця проблема є багатогалузевою. Найкращий підхід у боротьбі з відмиванням грошей – це той, у якому дотримано справедливого балансу між захистом фінансової системи від відмивання грошей і сприянням фінансовій інклюзії. Зміни до законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення набрали чинності 28квітня 2020 року. Для того, щоб усвідомити підґрунтя цього злочину, стисло пригадаємо історію міжнародного введення заходів щодо боротьби з відмиванням грошових коштів.

Так, наприкінці 80-х років це питання було порушено в Конвенції ООН «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин», яка розпочала свою дію в Україні з 27 листопада 1991 року. Утім у документі йшлося виключно про відмивання коштів, отриманих від реалізації наркотиків. Згодом роз'яснення терміну «відмивання» на інтернаціональному рівні було відтворено в Конвенції Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» (діє в Україні з 1 червня 2011 року).

У редакції Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України» від 16 січня 2003 року № 430-IV для внесення даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ст.209 КК України, слідчому необхідно було встановити факт вчинення предикатного діяння, і лише після цього констатувати факт відмивання коштів, одержаних унаслідок вчинення такого діяння.

Суспільна небезпека поширення «брудних коштів» для української держави полягає у високій питомій вазі готівкової складової в структурі загальної грошової маси, що є в обігу і, відповідно, перспективами зловмисників легалізувати свої незаконні профіти, користуючись готівковими коштами. Як готівкові, так і безготівкові кошти слугують засобами платежу, що надає їм ключову роль[2].

У багатьох державах кількість готівкових коштів чітко обмежено законодавством, їхня гранична межа у процесі реалізації різних операційне повинна переважати визначений законодавством поріг (суму). Зрозуміло, що обіг безготівкових коштів легше контролювати, ніж обіг готівкових. Кошти, переведені з рахунку на рахунок, можуть контролювати банківські установи, контролюючі та правоохоронні органи, а от готівкові кошти є найбільш зручними через відсутність сильного правового контролю над ними.

Фактично легалізація –це такий процес, завдяки якому отримані кошти зливаються із законним грошовим обігом, причому варто зазначити, що реальні джерела й канали

надходження цих коштів сильно приховано від зовнішніх поглядів. Зазначимо, що склад злочину ст.209 КК України має відмінність від інших своєю непередбачуваністю, латентністю, застосуванням вагомої кількості фінансових операцій. Непередбачуваність виявляється у використанні різноманітних неузувальних способів досягнення злочинницьких цілей. Правопорушники досить вправно приховують сліди протиправних дій – серед маси проведених банківських операцій виявити початкове джерело надходження коштів доволі складно. Слід зазначити, що деякі злочинні способи, завдяки яким отримано грошові кошти, на кваліфікацію злочину за ст. 209 КК України не впливають, проте створюють так звані «перешкоди» для швидкого розслідування правоохоронними органами. Легалізація сприяє зростанню організованої злочинності та її проникненню в легальну економіку і, крім того, її практикують найчастіше організовані злочинні групи, що, відповідно, підвищує її латентність, оскільки такого роду групи мають злагоджено працюючий апарат нейтралізації соціального контролю, що забезпечує результативність вчинення кримінальних правопорушень.

Слушною є думка професора В.В.Сухоноса, що подібні злочини вчинюють переважно організовані угруповання, які діють у трансграничному просторі. Вони злочинним шляхом викачують ресурси з української економіки й відмивають їх за кордоном, в офшорних зонах. Згодом капітал повертають в Україну, але злочинці вже є іноземними інвесторами[3]. Висока латентність легалізації зумовлена низкою причин. Здебільшого це пов'язано з тим, що відсутня потерпіла сторона, яка б могла повідомити про шкоди інтересам. Виявлення злочинів і їх запобігання у фінансово-банківській системі, у зовнішньоекономічній діяльності, у сфері комп'ютерної інформації, паливно-енергетичному комплексі, агропромисловому комплексі, на ринку металів та корисних копалин становить великі труднощі.

Процес криміналізації кредитно-фінансової системи безпосередньо обумовлений відсутністю ефективного

законодавства й контролю за банківськими операціями з боку контролюючих організацій і, особливо, правоохоронних органів. В умовах плутанини в системі обліку й контролю стає складним або взагалі неможливим встановлення каналів і способів розкрадання державного й іншого майна[4]. Тож цілком логічно, що подолати таке явище однієї державної структурі досить складно, саме тому слід об'єднати інтелектуальні й організаційні зусилля багатьох державних інституцій, які спроможні не лише викрити, але й припинити незаконні фінансові операції, маскуванню злочинного походження коштів або іншого майна. Причиною підвищення латентності є також зростаюча корупція. Корупція та відмивання грошей нерозривно пов'язані.

Такі корупційні правопорушення як неправомірна вигода або крадіжка державних коштів зазвичай вчиняють з метою отримання приватної вигоди. Відмивання грошей – це процес приховування незаконних доходів, отриманих в результаті злочинної діяльності.

Мені дуже сподобалась класифікація видатного науковця К. Заяць, котрий дуже грамотно розподілив види фінансових шахрайств. Він це зробив таким чином:

1) шахрайства, що мають оболонку діяльності інвестиційних компаній;

2) шахрайства, що маскуються відносинами у сфері страхування, серед яких виокремлено обманне залучення клієнтів страховими компаніями з наступним заволодінням страховими внесками, та отримання страхових виплат клієнтами шляхом обману страхових компаній;

3) шахрайства, що маскуються кредитно-банківськими операціями;

4) шахрайства, що вчиняються під прикриттям здійснення торгівельної діяльності або діяльності з надання послуг;

5) шахрайства у формі заволодіння грошима державного бюджету як компенсації за сплату податку на додану вартість виробленої продукції[5].

Аналіз сучасної практики в Україні щодо запобігання, розслідування та покарання за злочини, пов'язані з легалізацією

незаконних доходів, свідчить про наявність питань, вирішення яких призведе до ефективної боротьби з цими злочинами на території України.

Отже, з огляду на вищезазначене, слід виконати такі дії:

1. Здійснити за розробленим алгоритмом підготовку спеціалістів, які опануватимуть різні технології розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) незаконних доходів, зокрема, вміннями пошуку та ідентифікації коштів, розташованих в офшорних зонах.

2. Запозичити найкращі практики міжвідомчого співробітництва щодо інструментів протидії вчиненню економічних злочинів і відмивання доходів від таких злочинів.

3. Здійснити оптимізацію взаємодії між органами загального державного фінансового контролю та спеціальними органами, які його здійснюють.

4. Наблизити національну фінансову систему до інтернаціональних правових стандартів прозорості.

Під час дослідження ми встановили, що фіктивна діяльність суб'єктів господарювання пов'язана з такою формою поведінки, яка має антиекономічні цілі (отримання нелегальної економічної вигоди) і суперечить призначенню такого господарюючого суб'єкта. Така діяльність є складовою тіньової економіки та може мати різноманітні виміри і характеристики[6].

Література:

- 1) Кундельська, І. 2021. Проблемні питання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і вдосконалення протидії цьому явищу в Україні Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 20, 2 (Лют 2021), 73-80. <https://doi.org/10.33270/04202002.73>.
- 2) Лисенко, В. В. (2019). Ситуації, що складаються на момент відкриття кримінального провадження щодо легалізації доходів злочинного походження. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 3(87), 280-290. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.87.280-290>
- 3) Сухонос В. В. Взаємодія прокуратури із суб'єктами фінансового моніторингу [Текст] / В. В. Сухонос // Вісник прокуратури. – 2010. – № 2. – С. 30–35.
- 4) Білоус І. І. Сутнісна характеристика легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Економіка та держава. 2019. № 5. С. 82–88. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.5.82
- 5) Заяць К. Криміналістична характеристика шахрайств, що маскуються оболонкою господарських правовідносин. Підприємництво, господарство і право. 2019. №9. С. 262–266.
- 6) Лазебник Л., Оніщик А. Класифікація фіктивної діяльності суб'єктів господарювання. Вісник академії праці соціальних відносин і туризму. 2019. №2. С. 36–46

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕТНОДИЗАЙНУ В УКРАЇНІ

Телушкіна О.А.,
*аспірантка кафедри філософії, культурології
та інформаційної діяльності
юридичного факультету СНУ ім. В. Даля*

В статі узагальнено основні напрямки, за якими розвивається етнотдизайн в Україні. Основну увагу приділено сферам архітектури, дизайну інтер'єру та модній індустрії.